

**HOËRSKOOL JOHAN JURGENS
AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL**

GRAAD 11

TAAK 3

**EKSAMINATOR: A. CLAASSEN
MODERATOR: N. BRUWER**

**FEBRUARIE 2026
TYD: 1 UUR
PUNTE: 40**

INSTRUKSIES EN INLIGTING:

1. Hierdie vraestel bestaan uit **DRIE** afdelings:

AFDELING A: LEESBEGRIP (VRAAG 1)	(20)
AFDELING B: OPSOMMING (VRAAG 2)	(10)
AFDELING C: TAAL (VRAAG 3)	(10)
2. Lees **ALLE** instruksies aandagtig deur.
3. Beantwoord **AL** die vrae.
4. Begin elke afdeling op 'n **NUWE** bladsy.
5. Trek 'n streep na elke afdeling.
6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
7. Laat 'n reël oop na **ELKE** antwoord.
8. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinskonstruksie.
9. Skryf netjies en leesbaar.

Aantal bladsye 8

AFDELING A

VRAAG 1: LEESBEGRIP

Lees die artikel hieronder en beantwoord die vrae wat daarna volg.

Teks A

Bobbejane nooi hulself vir swem-partytjie

deur Jana Breytenbach

1. Ná twee weke se vakansie en die seelug 'n nabye herinnering, was my voete skaars by Pringlebaai uit toe twee bobbejane besluit het om in ons swembad te gaan afkoel.
2. Pringlebaai is bekend vir sy bobbejane wat mense soms soos gevangenes in hul eie huise laat bly, net om van die teistering weg te kom. Van vroegoggend kan 'n 5 mens die blaas van die vuvuzelas hoor, 'n aanduiding dat die trop op hul daaglikse soektog na kos die strate invaar. In die vakansietyd is die probleem erger omdat daar meer mense op die dorp is met meer kos wat vermors word.
3. Die munisipaliteit pleit by mense om seker te maak dat bobbejane nie maklik toegang tot hul rommel kry nie. Verskeie teenbobbejaan-meganismes word op 10 vullisblikke aangebring, maar hierdie dier is nie dom nie.
4. Ons kan nie ons huise in die somer oop los nie. Alles moet toegesluit word, selfs al lê jy langs jou eie swembad. Waar ek en my man ywerige tuinmakers is en soms in die agterplaas besig is, moet ons steeds op ons hoede wees vir die diere wat soos speurders agter ons rûe verbybeweeg. **15**
5. Een oggend vroeg sit ek op die stoep, besig om die dag te groet. Ek het die skuifdeur na die kombuis oopgelos omdat ek nie verwag het dat bobbejane reeds 06:00 aan die dwaal is nie. Ek was verkeerd. Die bobbejane het agter my verbygekruip, was soos blits in die kombuis in en het gegryp wat hulle kon **20** voordat ek besef het wat aangaan en hulle weggejaag het.

6. Donderdag het ek die pad terug Kaap toe gevat met 'n klein bietjie dankbaarheid dat ek nie die hele tyd op my hoede moet wees vir lastige diere nie. My man het vir 'n laaste naweek nog aangebly.

7. Vrydag was dit byna 30 grade. 'n Perfekte somersdag om te swem, en só het **25** die twee bobbejane klaarblyklik ook gedink. Ons buurman het om 10:50 gesien hoe twee bobbejane oor ons heining klouter en in die swembad val. Hy het die hele swemsessie op sy selfoon afgeneem en aangestuur.

8. In die opname sien 'n mens die twee bobbejane wat in die swembad duik en vir sekondes onder die water verdwyn en dan weer na bo kom. Hulle vertoef 'n **30** rukkie en klim dan uit, skud hulself af en klouter terug oor die heining om by die res van die trop aan te sluit.

9. Die munisipaliteit het in April verlede jaar met 'n nuwe waarskuwingstelsel begin waar monitors die troppe volg en van vuvuzelas gebruik gemaak word om inwoners te waarsku dat die troppe in hul gebied is. **35**

10. Herhaaldelik word daar gevra dat mense bedag moet wees op die troppe en dat hulle nie kos buite moet los of op plekke sit waar dit maklik bereikbaar is nie. Mense is heel bedag op die feit dat daar bobbejane in die omtrek is, met monitors wat van vroeg die dag tot saans ná 19:00 die troppe te voet volg om seker te maak dat hulle nie te veel amok maak nie. **40**

11. Tans is daar drie babatjies in die Pringlebaai-trop met 'n handjievul jong volwassenes.

(Bron: Die Burger, 13 Januarie 2024)

LET WEL:

- **Beantwoord Al die vrae.**
- **Skryf net die vraagnommer en die antwoord neer.**

Beantwoord die volgende vrae streng volgens die instruksies.

- 1.1 Waarom bly mense in Pringlebaai gevangenes in hul eie huise ? (1)
- 1.2 Wat sê die blaas van die vuvuzelas vir die inwoners van Pringlebaai ? (1)
- 1.3 Hoekom is die bobbejaan-probleem in die vakansietyd erger? Gee **TWEE** redes. (2)

- 1.4 Wat doen Pringlebaai se mense om te verhoed dat die bobbejane by hul vullisdromme inkom ? (1)
- 1.5 Herlees paragraaf 4.
Wat beteken dit om “op jou hoede” te wees?
Kies die **KORREKTE** antwoord. Skryf die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.6) neer.
- A Jy dra ’n sonhoed wanneer jy in die tuin werk.
B Jy is waaksaam en versigtig terwyl jy in die tuin werk.
C Jy moet soos ’n speurder optree wanneer jy in die tuin werk.
D Jy moet seker maak dat alles gesluit is wanneer jy in die tuin werk. (1)
- 1.6 Beskryf in jou eie woorde wat die skrywer bedoel as sy sê sy was “besig om die dag te groet” (par.5). (1)
- 1.7.1 Waarom het die skrywer nie die skuifdeur gesluit nie? (1)
- 1.7.2 Wat was die gevolge daarvan dat sy nie die deur gesluit het nie? (1)
- 1.8 Hoekom het die bobbejane volgens die skrywer gaan swem? (1)
- 1.9 Hoe het die skrywer uitgevind dat twee bobbejane in haar swembad geswem het? (1)
- 1.10.1 Watter nuwe waarskuwingstelsel het Pringlebaai se munisipaliteit begin gebruik? (2)
- 1.10.2 Waarom, dink jy, werk dié waarskuwingstelsel net tot 19:00? (1)

Visuele teks

TEKS B

Lees die onderstaande teks en beantwoord die vrae.

Bobbejane is groot primate wat in groepe (troppe) saamleef. Hulle het persoonlike interaksies, beskerm hul trop en soek kos in verskillende habitats. Hulle kommunikeer met mekaar deur liggaamstaal en geluide, en hulle neem deel aan sosiale aktiwiteite soos verpleging en waarskuwingsteikens.

2.1 Kies **twee** dinge in die visuele teks wat wys hoe bobbejane kommunikeer met mekaar. Verduidelik hoekom hierdie tekens belangrik is. (2)

2.2. Die prente wys bobbejane wat saam in 'n groep is. Hoekom dink jy leef bobbejane in troppe? Gebruik bewyse uit die teks en jou kennis om jou antwoord te verduidelik. (2)

2.3. Noem een voordeel en een nadeel wat jy dink gepaardgaan as bobbejane hul habitat met mense deel. Motiveer jou antwoord. (2)

[20]

AFDELING B

VRAAG 2: OPSOMMING

INSTRUKSIES

1. Maak 'n opsomming van die **SEWE** feite van 'n bobbejaan.
2. Skryf die feite puntsgewys neer en nommer dit van 1 tot 7.
3. Jou opsomming mag nie langer as 70 woorde wees nie.
4. Dui die korrekte getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

Bobbejane in die wilde

Die bobbejaan is 'n intelligente en aanpasbare primate wat hoofsaaklik in Afrika voorkom en bekend is vir sy sterk sosiale strukture en opvallende gedrag. Bobbejane leef meestal in groot troppe wat uit verskeie families bestaan, en hierdie groepe help om beskerming teen roofdiere te bied.

Hulle het kragtige liggame, lang snoete en sterk kake, wat hulle in staat stel om 'n wye verskeidenheid kos te eet. Bobbejane is alleseters en hul dieet sluit vrugte, sade, wortels, insekte, eiers en selfs klein diere in. Hierdie veelsydigheid maak dit moontlik vir hulle om in uiteenlopende habitats soos savannes, woude en bergagtige gebiede te oorleef.

Kommunikasie speel 'n belangrike rol in bobbejaan-troppe, en hulle gebruik verskillende geluide, gesigsuitdrukings en liggaamshoudings om emosies en waarskuwings oor te dra. Dominansie is duidelik sigbaar binne die trop, veral onder mannetjies, wat meeding vir status en toegang tot wyfies. Wyfies bly gewoonlik hul hele lewe in dieselfde trop, terwyl mannetjies dikwels na ander groepe beweeg.

Bobbejane is ook bekend vir hul slim probleemoplossingsvermoë en kan menslike omgewings benut, wat soms tot konflik lei. Alhoewel hulle dikwels as lastig beskou word, speel bobbejane 'n belangrike rol in ekosisteme deur sade te versprei en balans in hul natuurlike omgewing te help handhaaf.

AFDELING C

VRAAG 3: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES

- 3.1 Skryf die volgende sin oor en gebruik **HOOFLETTERS** korrek:
die bobbejaan leef in groot troppe in suid-afrika. (1)
- 3.2 Kies die **KORREKTE** woord: bobbejaan / bobbejann / bobbejaan (1)
- 3.3 Die woord “**bank**” is ’n **HONONIEM**. Verduidelik die betekenis in die sin:
Die bobbejaan sit op die bank naby die rivier. (1)
- 3.4 Verander die sin in ’n **VRAAGSIN**.
Bobbejane leef in groot troppe. (1)
- 3.5 Skryf die **OORTREFFENDE TRAP** van die woord **intelligent**. (1)
- 3.6 Skryf die sin oor en gebruik die korrekte **DEELWOORD**.
Die bobbejaan eet die kos. (1)
- 3.7 Gee ’n **SINONIEM** vir die woord **trop** in hierdie konteks. (1)
- 3.8 Gee ’n **ANTONIEM** vir die woord **mak** in die konteks van bobbejane. (1)
- 3.9 Skryf die volgende sinoor in **DIREKTE REDE**: Die gids sê dat die bobbejaan
die kos gesteel het.
Begin so: Die bobbejaan ... (1)
- 3.10 Verander die volgende sin na **VERLEDE TYD**:
Die bobbejaan klim elke dag in die boom. (1)

[10]

GROOT TOTAAL: 40

Nasienglyd

Vraag 1: Leesbegrip

		Vlak	Punt
1.1	Hulle probeer wegbly van die bobbejane wat hulle so teister.	2	1
1.2	Dit sê die trop is op pad om te kos soek.	2	1
1.3	Daar is meer mense op die dorp √ en daarom meer kos wat vermors word vir hulle om te aas. √	2	2
1.4	Hulle probeer verskillende meganismes op hul vullisdromme aanbring om die bobbejane weg te hou.	3	1
1.5	B (Jy is waaksaam en versigtig terwyl jy in die tuin werk.)	3	1
1.6	(Byvoorbeeld) Sy was so vroeg buite dat sy kon sien hoe dit lig word/die dag begin.	3	1
1.7.1	Sy het nie gedink die bobbejane sal so vroeg soos sesuur in die oggend daar rondwaal nie.	1	1
1.7.2	Die bobbejane het goed uit haar kombuis gesteel.	1	1
1.8	Hulle het ook gedink dis 'n perfekte dag vir swem.	2	1
1.9	Haar buurman het die petalje op sy selfoon afgeneem en die video vir haar gestuur.	2	1
1.10.1	monitors wat troppe bobbejane volg √ en vuvuzelas wat aankondig dat hulle op pad is √	1	2
1.10.2	Dit is waarskynlik die laatste wat mense op die dorp al bobbejane gesien het voordat hulle terugkeer na hul slaapplekke.	4	1
2.1	Antwoord kan verwys na: liggaamstaal soos kake wat oop getoon word, verpleging, of geluide van waarskuwing – dit help die trop om samehang te bewaar en gevaar te vermy.	3	2
2.2	Bobbejane leef in troppe sodat hulle mekaar kan beskerm, vir voedsel kan soek en ekstremiteite kan waarsku teen gevaar; sosiale strukture help hulle oorleef.	3	2
2.3	Voordeel: bobbejane het toegang tot kosbronne; Nadeel: konflik met mense of afhanklikheid van kos. Motivering moet verband hou met gedragsveranderinge en ekologiese interaksies.	3	2
Subtotaal:			20

Vraag 2: Opsomming

ASSESSERINGSRIGLYNE

Nasien van die opsomming

Puntetoekenning:

- 7 punte vir 7 feite (1 punt per feit)
- 3 punte vir taal
- Totaal punte: 10

Toekenning van taalpunte as leerders NIE woordeliks aangehaal het NIE:

- 1-3 korrekte feite: 1 punt
- 4-5 korrekte feite: 2 punte
- 6-7 korrekte feite: 3 punte

Toekenning van taalpunte as leerders woordeliks aangehaal het:

- 6-7 korrekte aanhalings: 0 punte
- 4-5 korrekte feite: 1 punt
- 2-3 korrekte feite: 2 punte

Toegewing: Indien kandidaat 6 of 7 korrekte feite het, maar een daarvan is 'n direkte aanhaling, kry die kandidaat 6 of 7 punte vir die 6 of 7 feite en 3 punte vir die taal. Die kandidaat kry dus in hierdie geval 9/10 of 10/10 vir die opsomming.

* Indien die kandidaat net 1 direkte aanhaling het verdien die kandidaat net 1 punt vir die aanhaling en geen punte vir taal nie.

Voorgestelde antwoord (70 woorde – enige sewe feite)

1. “Die bobbejaan is ’n intelligente en aanpasbare primate”.	Bobbejane is slim diere wat maklik by verskillende omgewings kan aanpas.
2. “Bobbejane leef meestal in groot troppe”.	Hulle woon saam in groot groepe.
3. “Hulle het kragtige liggame, lang snoete en sterk kake”.	Bobbejane het sterk liggame wat hulle help om te oorleef.
4. “Bobbejane is alleseters”.	Hulle eet baie verskillende soorte kos.
5. “Kommunikasie speel ’n belangrike rol in bobbejaan-troppe”.	Bobbejane kommunikeer baie met mekaar.
6. “Dominansie is duidelik sigbaar binne die trop”.	Daar is ’n rangorde wat bepaal wie die leiers is.
7. “Wydies bly gewoonlik hul hele lewe in dieselfde trop”.	Wydies verlaat selde hul geboortegroep.

Vraag 3: Taalstrukture en -konvensies

		Vlak	Punte
3.1	Die bobbejaan leef in groot troppe in Suid-Afrika.	1	1
3.2	bobbejaan	1	1
3.3	Sitplek- leerders moet 'n sin skryf met die woord sitplek om die betekenis te wys.	1	1
3.4	Leef bobbejane in groot troppe?	1	1
3.5	mees intelligent	2	1
3.6	Die bobbejaan is besig om die kos te eet. f Die bobbejaan het die kos geëet.	2	1
3.7	groep, kudde, of troep enige EEN	2	1
3.8	wild	3	1
3.9	"Die bobbejaan het die kos gesteel," sê die gids.	3	1
3.10	Die bobbejaan het elke dag in die boom geklim.	3	1
Subtotaal:			[10]